

ความชุกและความสัมพันธ์ระหว่างภาวะซึมเศร้า และความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายของนักเรียน มัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดอุบลราชธานี

Prevalence of Depression and Its Association with Suicide Risk in Junior High School Students of Ubon Ratchathani Province

สุพัตรา สุขawah*, เกษราภรณ์ เคนบุปผา*, กมลทิพย์ สงวนรัมย์*, กุณรชัชสี เพ็ชรทอง*,
สุภาภรณ์ ทองเบญจมาศ*, พลับปลึง หาสุข*

Supattra Sukhawaha*, Kedsaraporn Kenbubpha*, Kamontip Saganrum*,
Kulchalee Pianthong*, Supaporn Thongbenjamas*, Plubplung Hasook*

* โรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์ อ.เมือง จ.อุบลราชธานี, 34000

* Prasrimahabodi Psychiatric Hospital, Muang District, Ubon Ratchathani Province, 34000

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความชุกของภาวะซึมเศร้า ความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย และวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะซึมเศร้ากับความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา

วิธีการศึกษา เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ตัวอย่างเป็นนักเรียนที่กำลังเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-2 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดอุบลราชธานี มีอายุระหว่าง 13-14 ปี จำนวน 143 ราย คัดเลือกตัวอย่างจากรายชื่อของนักเรียนทั้งหมด ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์แบบสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือวิจัยใช้แบบคัดกรองภาวะซึมเศร้า (Children's Depression Inventory (CDI)) ฉบับภาษาไทย ใช้จุดตัดแยกภาวะซึมเศร้าที่ระดับ 15 และ 21 คะแนน และเครื่องมือประเมินความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายในวัยรุ่นด้วยแบบประเมิน SASS (Suicidality of Adolescent Screening Scale) ใช้จุดตัดที่ 5 คะแนน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาเพื่อหาความชุกของภาวะซึมเศร้าและความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย ส่วนสถิติเชิงอนุมานใช้วิธี The Cochran-Mantel-Haenszel test เพื่อหาค่า Odds Ratio และสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient)

ผลการศึกษา ตัวอย่างเป็นนักเรียนหญิง ร้อยละ 62.2 อายุเฉลี่ย 13.41 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.49 ความชุกของภาวะซึมเศร้า ร้อยละ 25.2 เมื่อใช้จุดตัด CDI ที่ 15 คะแนน และร้อยละ 11.9 เมื่อใช้จุดตัด CDI ที่ 21 คะแนน พบว่า เด็กผู้หญิงมีภาวะซึมเศร้าสูงกว่าเด็กผู้ชาย ส่วนความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายพบร้อยละ 16.8 ซึ่งเด็กผู้หญิงมีความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายมากกว่าเด็กผู้ชาย และภาวะซึมเศร้ามีความสัมพันธ์กับความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายของนักเรียน (Crude OR=48.53, 95% CI=12.90-182.65) โดยนักเรียนที่มีภาวะซึมเศร้าจะมีความเสี่ยงที่จะฆ่าตัวตายมากกว่านักเรียนที่ไม่มีภาวะซึมเศร้าประมาณ 48 เท่า และมีความสัมพันธ์กันมากในทางบวก ($r=.857, p<0.01$)

สรุป นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนที่ศึกษาภาวะซึมเศร้าและความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายค่อนข้างสูง ซึ่งนักเรียนที่มีภาวะซึมเศร้าจะมีความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายมากขึ้น ดังนั้นโรงเรียนมัธยมศึกษาควรมีการพัฒนาระบบการดูแลเฝ้าระวังภาวะซึมเศร้าและความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ ภาวะซึมเศร้า ความเสี่ยงการฆ่าตัวตาย เด็ก โรงเรียนมัธยมศึกษา

Corresponding author: เกษราภรณ์ เคนบุปผา

วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย 2563; 65(1): 15-24

ABSTRACT

Objectives : To determine the prevalence of depression and risk of suicide, and to examine the association between depression and suicide risk of children studying in a junior high school.

Methods : This was a cross-sectional descriptive study. Participants were 143 students aged 13-14 years old studying in junior high school at Ubon Ratchathani province. They were recruited by a simple random sampling from the list of all students using a computer program. The Thai version of the Children's Depression Inventory (CDI-Thai) was used to screen depression as a cut of the point at 15 and 21 scores. The Suicidality of Adolescent Screening Scale (SASS) was used to assess the risk of suicide as a cut score of five. Descriptive statistics were used to analyze data for identifying the prevalence of depression and risk of suicide. Inferential statistics of the Cochran-Mantel-Haenszel test and Pearson's Correlation Coefficient were used to analysis of the association between depression and suicide.

Results : The majority of participants were female, approximately 62.2%, the average age of 13-14 years old (SD=0.49). The prevalence of depression in the children was 25.2%, using the cut of a point at 15 scores and 11.9% using the cut of the point at 21 scores of CDI. The girls were a higher rate of depression than the boys. The overall risk of suicide was 16.8 percent. The girls were more likely to be a more significant risk of suicide than the boys. Depression was related to the risk of suicide in children studying in junior high school (Crude OR=48.53, 95% CI=12.90-182.65). The children experiencing depression were more likely to be the risk of suicide approximately 48 times compared with children without depression ($r = .857, p < 0.01$).

Conclusion : The prevalence of depression and the risk of suicide in children studying in junior high school of this study could find at a high rate. Depression was associated with the risk of suicide in this group. Therefore, high schools should effectively establish a surveillance system for the prevention and management of depression and suicide.

Keywords : depression, suicide, children, junior high school

Corresponding author: Kedsaraporn Kenbubpha

J Psychiatr Assoc Thailand 2020; 65(1): 15-24

บทนำ

โรคซึมเศร้าเป็นโรคทางจิตเวชที่พบได้บ่อยประมาณร้อยละ 3-5 ในเด็กและวัยรุ่น ซึ่งส่งผลเสียต่อพัฒนาการและการเจริญเติบโต การเรียน รวมถึงความสัมพันธ์กับเพื่อนและคนในครอบครัว โดยอาจทำให้เกิดการทำร้ายตัวเองจนเสียชีวิตได้¹ การฆ่าตัวตายของเด็กและวัยรุ่นเป็นปัญหาสุขภาพจิตที่สำคัญ แม้จะเกิดขึ้นไม่มากในวัยเด็กแต่ความชุกเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญในวัยรุ่น และยังคงเป็นสาเหตุของการเสียชีวิตอันดับต้นในเด็กและวัยรุ่นทั่วโลก^{2,3} จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการฆ่าตัวตายของเด็กและวัยรุ่น เพิ่มมากขึ้น

ความชุกชั่วชีวิตของภาวะซึมเศร้าในวัยรุ่นทั่วโลกพบประมาณร้อยละ 4-5 ส่วนความชุกของภาวะซึมเศร้าในวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนปลายของประเทศไทย มีค่าระหว่างร้อยละ 3.8-40.8 ซึ่งขนาดของปัญหานี้ขึ้นอยู่กับเครื่องมือที่ใช้ในการคัดกรองหรือประเมินอาการของโรคซึมเศร้า^{1, 4, 5} ส่วนอัตราการฆ่าตัวตายของเด็กและวัยรุ่นพบในเพศชาย 15.3 ต่อแสนประชากร และเพศหญิง 11.2 ต่อแสนประชากร และอัตราการฆ่าตัวตายในอายุระหว่าง 15-29 ปี คิดเป็น 0.9 ต่อแสนประชากร และอายุ 5-14 ปี คิดเป็น 1.0 ต่อแสนประชากร² และจากรายงานการสำรวจเกี่ยวกับการฆ่าตัวตายในประเทศไทย พบว่า เด็กวัยรุ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความคิดและวางแผนเกี่ยวกับการฆ่าตัวตาย ร้อยละ 4 และที่เคยพยายามฆ่าตัวตายในกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 6.1 ส่วนผลการสำรวจในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มีนักเรียนเคยพยายามฆ่าตัวตาย เป็นนักเรียนชาย ร้อยละ 5.7 และนักเรียนหญิง ร้อยละ 7.4⁶

โรคซึมเศร้าส่งผลกระทบต่อความคิด ความรู้สึก อารมณ์ และพฤติกรรม ซึ่งมีการสำคัญ ได้แก่ อารมณ์ซึมเศร้า ความรู้สึกเบื่อหน่าย หดหู่ ร่วมกับความ รู้สึกท้อแท้ หมดหวัง ลึนหวัง เชื่องช้า เชื่องซึม เบื่ออาหาร น้ำหนักลดลง นอนไม่หลับ มองโลกและชีวิตของตนเองในแง่ลบ รู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่า อาจมีความคิดอยากตายนำไปสู่การทำร้ายตนเองหรือฆ่าตัวตายได้ในที่สุด⁷

และยังพบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับเพื่อน และคนในครอบครัวด้วย^{1, 8} นอกจากนี้ยังพบว่าอาจมีพฤติกรรมที่เสี่ยง เช่น การขับรถยนต์โดยประมาท มีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม มีการใช้ยาเสพติด และแอลกอฮอล์ หรือส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการเรียน อีกทั้งยังมีความเสี่ยงที่จะเกิดโรคทางจิตเวชอื่นๆ ได้แก่ บุคลิกภาพแปรปรวน ติดบุหรี่ สุราและสารเสพติด รวมทั้งมีโอกาสกลับเป็นซ้ำของโรคซึมเศร้ามากกว่าคนปกติ⁸ ซึ่งผลกระทบที่ร้ายแรงมากที่สุดของการเกิดโรคซึมเศร้า ได้แก่ เด็กและวัยรุ่นอาจทำร้ายตัวเองจนเสียชีวิต⁷ โดยมากกว่าครึ่งของวัยรุ่นที่ฆ่าตัวตายพบว่า ขณะที่ยังมีชีวิตอยู่กำลังเป็นป่วยโรคซึมเศร้า⁹

นอกจากนี้จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงต่อฆ่าตัวตายในวัยรุ่นของ สุพัตรา สุขาวหา และสุวรรณ อรุณพงศ์ไพศาล ในปี พ.ศ. 2560⁹ สรุปได้ว่าปัจจัยที่มีความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายในวัยรุ่นประกอบด้วย ภาวะซึมเศร้า วิตกกังวล มีประวัติการฆ่าตัวตายมาก่อน ความผิดปกติของบุคลิกภาพ การใช้สารเสพติด อยู่ในครอบครัวที่ขาดความผูกพัน ความรู้สึกด้อยค่า มีเหตุการณ์สำคัญในชีวิตที่นำมาสู่ความเครียดอย่างมาก และการใช้วิธีเผชิญปัญหาที่ไม่เหมาะสม ซึ่งเด็กและวัยรุ่นกลุ่มที่มีปัจจัยเสี่ยงเหล่านี้จะมีความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายมากกว่าเด็กและวัยรุ่นที่ไม่มีปัจจัยเสี่ยงดังกล่าว ทั้งนี้การฆ่าตัวตายในเด็กและวัยรุ่นจะแตกต่างจากผู้ใหญ่ จึงต้องมีเครื่องมือในค้นหาความเสี่ยงสำหรับกลุ่มวัยนี้³ เนื่องจากปัจจุบันบุคลากรทางการแพทย์ บุคลากรทางการศึกษาหรือแม้แต่คนในครอบครัวของเด็กและวัยรุ่นส่วนใหญ่ยังไม่มีความเข้าใจหรืออาจยังมีทัศนคติในการตัดสินใจต่อพฤติกรรม การแสดงออก ทั้งๆ ที่บางครั้งนั้นคืออาการของโรคซึมเศร้าและไม่สามารถแยกแยะลักษณะอาการหรือระบุภาวะซึมเศร้าในเด็กและวัยรุ่นซึ่งมักมีอาการแสดงออกทางอารมณ์และพฤติกรรมที่ต่างไปจากวัยอื่นๆ เช่น มาด้วยพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงการทำร้ายตนเองหรือทำร้าย คนอื่นหรือมาด้วยปัญหาการควบคุมอารมณ์

ก้าวร้าว ปัญหาการกินหรือการอดอาหารหรือพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ ทำให้มีการวินิจฉัยน้อย วัยรุ่นเข้าถึงบริการการรักษาทางจิตใจน้อยส่งผลทำให้วัยรุ่นที่มีภาวะซึมเศร้าส่วนใหญ่ไม่ได้รับการช่วยเหลือตั้งแต่เริ่มมีอาการซึมเศร้า¹⁰ ดังนั้นจึงควรมีการคัดกรองภาวะซึมเศร้าและความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายในโรงเรียนเพื่อค้นหาวัยรุ่นที่มีความเสี่ยงเพื่อนำมาเข้าสู่การดูแลซึ่งจะช่วยลดลงอาการซึมเศร้า ลดอุบัติการณ์การเกิดโรคซึมเศร้าใหม่ ลดปัญหาสุขภาพจิต และลดการสูญเสียอันเกิดจากโรคซึมเศร้าได้ จากเหตุผลดังกล่าวคณะผู้วิจัยจึงทำการวิจัยในครั้งนี้เพื่อคัดกรองหาความชุกของภาวะซึมเศร้าและความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายของเด็กนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น รวมทั้งวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะซึมเศร้ากับความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายของเด็กนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยคัดเลือกโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีขนาดใหญ่ที่สุดและเป็นโรงเรียนประจำจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของคณะผู้วิจัย เนื่องจากอาจเป็นตัวแทนของโรงเรียนประจำจังหวัดอื่นๆ ได้และมีบางรายงานพบว่านักเรียนจากโรงเรียนประจำจังหวัดมีการแข่งขันเกี่ยวกับการเรียนค่อนข้างสูง จึงอาจทำให้นักเรียนมีความเครียดและภาวะซึมเศร้าได้มากกว่าโรงเรียนทั่วไป โดยผลที่ได้จากการศึกษานี้สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาโปรแกรมการดูแลเฝ้าระวังภาวะซึมเศร้าและป้องกันการฆ่าตัวตายของเด็กนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาต่อไป

วิธีการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง (A cross-sectional descriptive study) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโปรแกรมการวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมเพื่อป้องกันโรคซึมเศร้าสำหรับวัยรุ่นที่มีอาการซึมเศร้าในโรงเรียน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ วัยรุ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลแห่งหนึ่งในจังหวัดอุบลราชธานี อายุ 13-14 ปี

กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-2 โดยเลือกโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีขนาดใหญ่ที่สุดและเป็นโรงเรียนประจำจังหวัด เนื่องจากอาจเป็นตัวแทนของโรงเรียนประจำจังหวัดอื่นๆ ได้และมีบางรายงานพบว่านักเรียนจากโรงเรียนลักษณะแบบนี้มีความเครียดค่อนข้างสูงจากการแข่งขันในการเรียนปกติและการเรียนพิเศษนอกเวลา ที่เข้มข้น

คำนวณขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตร ต่อไปนี้¹¹

$$n = [DEFF * Np(1-p)] / [(d^2 / Z^2) * (N-1) + p(1-p)]$$

n = ขนาดตัวอย่าง

DEFF = design effect = 1

N = ประชากรนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 และ 2 ของโรงเรียนแห่งนี้ ประมาณ 1,192 คน

d = desired absolute precision = 6%

p = prevalence ของภาวะซึมเศร้าโดยจากการคาดการณ์ความชุกได้จากการศึกษาก่อนหน้านี้เท่ากับ ร้อยละ 14.6¹²

Z = ค่า Z statistic สำหรับ confidence interval ที่ต้องการในที่นี้คือ 1.96

ขนาดตัวอย่างที่คำนวณได้ 120 ราย เพื่อป้องกันการไม่มาตามนัดจึงสุ่มตัวอย่างเพิ่ม รวมจำนวนตัวอย่างทั้งหมด 143 ราย โดยวิธีการคัดเลือกตัวอย่างจากรายชื่อของนักเรียนทั้งหมดในชั้นปีที่ 1-2 ในปีการศึกษา 2561 ที่มีอายุน้อยกว่า 15 ปี ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์แบบสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling)

เกณฑ์การคัดออกจากการศึกษา

1. ผู้ปกครองและนักเรียนไม่สมัครใจเข้าร่วมโครงการ

2. ตัวอย่างไม่มาตามนัด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับเพศ อายุ และชั้นปีที่กำลังศึกษา

2. แบบคัดกรองภาวะซึมเศร้า (children's depression inventory (CDI)) ฉบับภาษาไทย พัฒนาและทดสอบคุณสมบัติโดยอุมาพร ตรังคสมบัติและคณะ¹³ ใช้คัดกรองนักเรียนที่มีอายุ ต่ำกว่า 15 ปี ประกอบด้วย

คำถาม 27 ข้อ แต่ละข้อมี 3 ตัวเลือกระดับถึงความรุนแรงของอาการ (คะแนน 0 = ไม่มีอาการเศร้าเลย, คะแนน 1 = มีอาการซึมเศร้าบ่อย, คะแนน 2 = มีอาการซึมเศร้าตลอดเวลา) คะแนนรวมอยู่ในช่วง 0-54 คะแนน โดยให้วัยรุ่นเป็นผู้ตอบคำถามเอง จากการศึกษาในประชากรเด็กและวัยรุ่นไทยพบว่า การใช้จุดตัดแยกภาวะซึมเศร้าที่สำคัญทางคลินิกที่ระดับ 15 คะแนนขึ้นไป มีสัมประสิทธิ์ความเที่ยง (reliability coefficient) = 0.83 ในการจำแนก (discriminant validity) มีความไว (sensitivity) ร้อยละ 79 ความจำเพาะ (specificity) ร้อยละ 91 และความถูกต้อง (accuracy) ร้อยละ 87 อย่างไรก็ตามการคัดกรองทางระบาดวิทยา ควรใช้จุดตัดที่ 21 คะแนน ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้จึงใช้จุดตัดแยกภาวะซึมเศร้าที่ระดับ 15 คะแนนและ 21 คะแนนขึ้นไป¹⁴ เพื่อวิเคราะห์ความชุกของภาวะซึมเศร้าเมื่อใช้จุดตัดของค่าคะแนนต่างกัน

3. แบบประเมิน SASS (Suicidality of Adolescent Screening Scale) เป็นเครื่องมือสำหรับประเมินความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายในวัยรุ่นไทย พัฒนาและทดสอบคุณสมบัติของเครื่องมือโดย Sukhawaha S, Arunpongpaial S and Cameron Hurst¹⁵ มีข้อคำถาม 35 ข้อ ประกอบด้วย 4 มิติองค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมองในแง่ร้าย 2) สิ่งที่ทำให้เกิดความเครียด 3) ภาวะซึมเศร้า 4) การฆ่าตัวตาย มีค่าดัชนีความแม่นยำเชิงเนื้อหา = 0.95 มีความตรงเชิงโครงสร้างจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ด้วยค่าดัชนีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ RMSEA=0.0463, ค่า CFI = 0.943, ค่า TLI = 0.935, ค่า χ^2/df = 1.96 ค่าความสอดคล้องภายใน KR-20 คิดเป็น 0.85 ค่าจุดตัดคะแนนความเสี่ยง 5 คะแนน (คะแนนเต็ม 20 คะแนน) มีความไวร้อยละ 81.5 ค่าความจำเพาะร้อยละ 73.0

ขั้นตอนการเก็บข้อมูลวิจัย

หลังจากผ่านการรับรองด้านจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของโรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์ ดำเนินงานตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ประสานงานและชี้แจงแผนการดำเนินงานโครงการวิจัยกับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่แห่งหนึ่งในจังหวัดอุบลราชธานี

2. คัดเลือกตัวอย่างเรียบร้อยแล้ว ประสานอาจารย์แนะแนวและอาจารย์ที่ปรึกษาของกลุ่มตัวอย่างเพื่อชี้แจงข้อมูลของโครงการวิจัยและมอบใบยินยอมให้กลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัยจากบิดามารดาและผู้ปกครองโดยชอบธรรม

3. เก็บข้อมูลภาคสนามกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนเพื่อคัดกรองภาวะซึมเศร้าและประเมินความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย จากการใช้แบบคัดกรองภาวะซึมเศร้าและแบบประเมินความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายในวัยรุ่นดังกล่าว โดยให้นักหมายให้ตัวอย่างในแต่ละชั้นเรียนมาพร้อมกันที่ห้องประชุมของโรงเรียน ลงทะเบียนและชี้แจงแนวทางการคัดกรองภาวะซึมเศร้าและการประเมินความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย เมื่อตัวอย่างตอบคำถามเรียบร้อยแล้ว นักวิจัยภาคสนามรวมคะแนนและแจ้งผลการคัดกรองทันที

4. กรณีที่เด็กนักเรียนมีภาวะซึมเศร้าและความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย จะได้รับการส่งต่อเพื่อเข้ารับการดูแลในโปรแกรมเพื่อป้องกันโรคซึมเศร้าสำหรับวัยรุ่นที่มีอาการซึมเศร้าในโรงเรียน

5. กรณีเด็กที่ไม่มีภาวะซึมเศร้าและความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายจะได้รับเอกสารและคำแนะนำเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้าในเด็กและวัยรุ่น

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลความชุกของภาวะซึมเศร้าและความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายของวัยรุ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและนำเสนอเป็นค่าร้อยละ ส่วนการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะซึมเศร้ากับความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวของเด็กนักเรียนโดยวิเคราะห์หาค่า crude odds ratio ด้วยวิธี Cochran-Mantel-Haenszel test และสถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's correlation coefficient) โดยมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อ $p < 0.05$

จริยธรรมการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้คำนึงถึงหลักจริยธรรมในการศึกษาครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ผ่านการอบรมหลักสูตรจริยธรรมงานวิจัยในมนุษย์เบื้องต้นทางออนไลน์และการอบรมจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ซึ่งจัดโดยสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และคณะผู้วิจัยได้เสนอโครงการวิจัยเพื่อขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์โรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์ โดยได้รับการรับรองตามเอกสารรับรองเลขที่ 001/2562 รวมทั้งผู้เข้าร่วมการศึกษาทุกคนได้รับคำชี้แจงเกี่ยวกับกระบวนการวิจัยรวมทั้งบิดามารดาหรือผู้ปกครองโดยชอบธรรมเป็นผู้ให้ความยินยอมเข้าร่วมการวิจัยเป็นลายลักษณ์อักษรก่อนที่จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูล นอกจากนี้คณะผู้วิจัยทำการปกป้องผู้ให้ข้อมูลโดยไม่เปิดเผยชื่อ และยึดหลักการตัดสินใจของผู้ให้ข้อมูลสามารถถอนจากการวิจัยเมื่อใดก็ได้โดยจะไม่มีผลต่อการดำเนินชีวิตและสิทธิประโยชน์ที่จะได้รับจากการให้บริการของโรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์

ผลการศึกษา

ความชุกของภาวะซีมเศร้าและความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย

ตัวอย่างทั้งหมด 143 คน มาตามนัดหมายเนื่องจากไปเก็บข้อมูลในโรงเรียนในระหว่างชั่วโมงที่นักเรียนไม่มีการเรียนและได้ความร่วมมือจากอาจารย์แนะแนวประสานงานให้อาจารย์ประจำชั้นเรียนกระตุ้นให้นักเรียนมาคัดกรองภาวะซีมเศร้าและความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย ตัวอย่างประกอบด้วย นักเรียนหญิง 89 คน คิดเป็นร้อยละ 62.2 นักเรียนชาย 54 คน คิดเป็นร้อยละ 37.8 มีอายุระหว่าง 13-14 ปี อายุเฉลี่ย 13.41 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.49 กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-2

ความชุกภาวะซีมเศร้าของนักเรียนที่ศึกษาเป็นร้อยละ 25.2 เมื่อใช้จุดตัด 15 คะแนน และเป็นร้อยละ 11.9 เมื่อใช้จุดตัด 21 คะแนน โดยพบความชุกในเพศหญิงมากกว่าเพศชายในทั้งสองจุดตัด ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงความชุกของภาวะซีมเศร้าและความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายของเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ผลการคัดกรอง/ประเมิน	ชาย จำนวน (ร้อยละ) n=54	หญิง จำนวน (ร้อยละ) n=89	รวม จำนวน (ร้อยละ) n=143
ภาวะซีมเศร้า			
จุดตัด CDI ตั้งแต่ 15 คะแนนขึ้นไป	9 (6.3)	27 (18.9)	36 (25.2)
จุดตัด CDI ตั้งแต่ 21 คะแนนขึ้นไป	5 (3.5)	12 (8.4)	17 (11.9)
ความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย			
จุดตัด SASS ตั้งแต่ 5 คะแนนขึ้นไป	6 (4.2)	18 (12.6)	24 (16.8)

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะซีมเศร้าและความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายของเด็ก

ผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะซีมเศร้าจากการใช้เครื่องมือ CDI ที่จุดตัดตั้งแต่ 15 คะแนน เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการเฝ้าระวังภาวะซีมเศร้าที่ลำคัญทางคลินิกของนักเรียน และความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายของเด็ก โดยใช้ Mantel-Haenszel common

odds ratio estimate พบว่า ภาวะซีมเศร้ามีความสัมพันธ์กับเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายของเด็กนักเรียน (crude OR=48.53, 95% CI=12.90-182.65) หมายถึงเด็กนักเรียนที่มีภาวะซีมเศร้าจะมีความเสี่ยงที่จะฆ่าตัวตายมากกว่าเด็กนักเรียนที่ไม่มีภาวะซีมเศร้าประมาณ 48 เท่า ดังแสดงในตารางที่ 2

เมื่อนำค่าคะแนนผลการคัดกรองภาวะซึมเศร้า และผลการประเมินความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายของเด็ก มาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์โดยใช้สถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's correlation coefficient) พบว่า มีความสัมพันธ์กันมากในทางบวก ($r=.857, p < 0.01$) ซึ่งหมายถึง เมื่อมีค่าคะแนนภาวะซึมเศร้าในระดับสูงมีแนวโน้มจะพบความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายในระดับสูง

ด้วยเช่นกัน ดังแสดงในตารางที่ 3 นอกจากนี้เมื่อนำค่า คะแนนผลการคัดกรองภาวะซึมเศร้าและผลการ ประเมินความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายของเด็กนักเรียนมา ทำกราฟ Scatter Plot พบว่า มีความสัมพันธ์กันใน ทิศทางเดียวกันแบบบวก ซึ่งหมายถึง ถ้ามีภาวะซึมเศร้า จะทำให้มีความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายร่วมด้วย ดังแสดง ในกราฟที่ 1

ตารางที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะซึมเศร้าและความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายของเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา

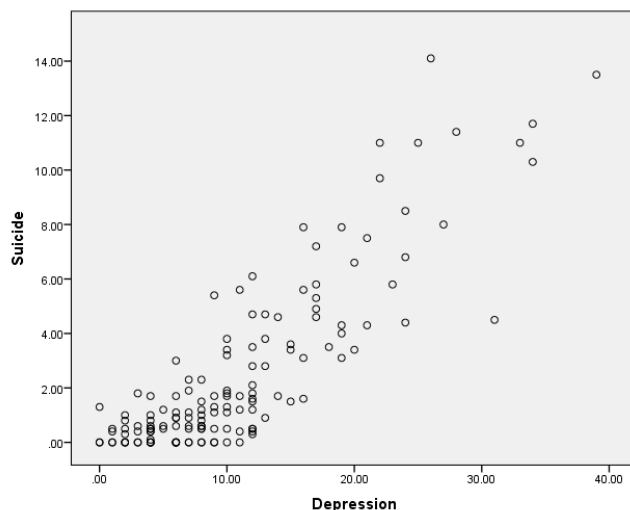
	ความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย		Crude OR (95% CI)
	มี จำนวน (ร้อยละ)	ไม่มี จำนวน (ร้อยละ)	
ภาวะซึมเศร้า			
มี	21 (87.5)	15 (12.6)	48.53 (12.90-182.65)**
ไม่มี	3 (12.5)	104 (87.4)	1.00

** $p < 0.01$

ตารางที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะซึมเศร้ากับความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายของเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา

คะแนน	ภาวะซึมเศร้า	ความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย
ภาวะซึมเศร้า	1	.857**
ความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย	.857**	1
N	143	143

** $p < 0.01$

รูปที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะซึมเศร้าและความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายของเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา

วิจารณ์

ผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า ความชุกภาวะซึมเศร้าในเด็กนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี พบได้ค่อนข้างสูงร้อยละ 11.9 เมื่อใช้จุดตัดคะแนนที่ 21 และพบเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 25.2 เมื่อใช้จุดตัดคะแนนภาวะซึมเศร้าที่ 15 โดยเด็กนักเรียนหญิงพบได้สูงกว่าเด็กนักเรียนชาย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Jiamjaroenkul และ Limsuwan¹² ศึกษาภาวะซึมเศร้าในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้แบบวัดภาวะซึมเศร้า CDI ใช้จุดตัดคะแนนที่ 21 พบความชุกของภาวะซึมเศร้า ร้อยละ 14.6 ซึ่งมากกว่าการศึกษาวิจัยในครั้งนี้อย่างน้อย (ร้อยละ 11.9) แต่อย่างไรก็ตาม การศึกษาภาวะซึมเศร้าในวัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในเขตกรุงเทพมหานคร ของประเทศไทยในปี 2550 โดย Kaewpornsawan และ Tuntasood¹ ซึ่งใช้แบบประเมินภาวะซึมเศร้า CDI เหมือนกัน แต่ใช้เกณฑ์การตัดสินว่าเด็กมีภาวะซึมเศร้าที่คะแนน T-score ที่มากกว่า 70 จึงพบความชุกของภาวะซึมเศร้าในกลุ่มวัยรุ่นดังกล่าวเพียงร้อยละ 3.8 ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ใช้เกณฑ์ที่แตกต่างจากการศึกษาของ Kaewpornsawan และ Tuntasood¹ เพื่อนำผลการคัดกรองภาวะซึมเศร้ามาใช้ในการพัฒนาระบบเฝ้าระวังของภาวะซึมเศร้าในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการใช้จุดตัดที่ต่ำจะทำให้พบความชุกของภาวะซึมเศร้าได้สูงกว่า จึงสามารถนำนักเรียนที่มีภาวะซึมเศร้าในระยะเริ่มต้นเข้าสู่กระบวนการดูแลช่วยเหลือเบื้องต้นและเฝ้าระวังความรุนแรงของภาวะซึมเศร้าต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ในปี พ.ศ.2552 Rujiradarpor¹⁶ ได้สำรวจความชุกของภาวะซึมเศร้าในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบประเมินภาวะซึมเศร้า Center for Epidemiologic Studies-Depression Scale (CES-D) ฉบับภาษาไทย พบว่านักเรียนมีภาวะซึมเศร้า ร้อยละ 17.4 ความชุกของภาวะซึมเศร้าจากการศึกษานี้เหมือนหรือแตกต่างจาก

การศึกษารายอื่น ๆ ในช่วงเวลาเดียวกัน และต่างช่วงเวลากัน ซึ่งความแตกต่างนี้อาจเกิดจากความชุกที่ต่างกันจริงๆ ซึ่งอาจมาจากปัจจัยต่างๆ เช่น แบบวัดที่ใช้ เกณฑ์การตัดคะแนน กลุ่มประชากร พื้นที่ที่ศึกษา เป็นต้น

ส่วนความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายของเด็กนักเรียนที่กำลังเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ถือว่ามีความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายค่อนข้างสูงที่ร้อยละ 16.8 โดยเด็กนักเรียนหญิงมีความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายมากกว่าเด็กนักเรียนชาย ซึ่งสูงกว่าการศึกษาที่ผ่านมาในปี พ.ศ. 2561 ของ Polpipatpong และคณะ¹⁷ ได้ศึกษาความคิดฆ่าตัวตายในวัยรุ่นของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดระยอง พบว่า วัยรุ่นตัวอย่างมีความเสี่ยงสูงต่อการมีความคิดฆ่าตัวตายโดยมีค่าเฉลี่ย 7.08 (S.D.=4.91) ส่วนการศึกษาในปี ค.ศ. 2012 ของ Peltzer และ Pengpid¹⁸ ซึ่งใช้ข้อมูลจากการสำรวจโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศไทย ในปี 2008 (Thailand global school-based health survey (GSHS)) พบว่า ความชุกความคิดต่อการฆ่าตัวตายในวัยรุ่นไทยช่วง 12 เดือนที่ผ่านมาในภาพรวมมีร้อยละ 8.8 โดยในเพศชายมีความคิดฆ่าตัวตายมากกว่าเพศหญิง ความชุกของความเครียดต่อการฆ่าตัวตายของการศึกษานี้แตกต่างจากการศึกษารายอื่น ๆ ในช่วงเวลาเดียวกัน และต่างช่วงเวลากัน ซึ่งความแตกต่างนี้อาจเกิดจากความชุกที่ต่างกันจริงๆ ซึ่งอาจเกิดจากระเบียบวิธีวิจัย เช่น แบบวัดที่ใช้ เกณฑ์การตัดคะแนน กลุ่มประชากร พื้นที่ที่ศึกษา เป็นต้น ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงต่อฆ่าตัวตายในวัยรุ่นของ Sukhawaha และ Arunpongpaisal ในปี พ.ศ. 2560⁶ สรุปได้ว่าเด็กและวัยรุ่นที่มีภาวะซึมเศร้า โรคจิตเภท ภาวะวิตกกังวล ความผิดปกติของบุคลิกภาพ การใช้สารเสพติด อยู่ในครอบครัวที่ขาดความผูกพัน ความรู้สึกผิดอย่างมีเหตุการณ์สำคัญในชีวิตที่นำมาสู่ความเครียดอย่างมาก การใช้วิธีเผชิญปัญหาที่ไม่เหมาะสม มีความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายมากกว่าเด็กและวัยรุ่นที่ไม่มีปัจจัยดังกล่าว

การศึกษาในครั้งนี้พบว่า ภาวะซึมเศร้ามีความสัมพันธ์กับความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายในเด็กนักเรียนที่กำลังศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ทั้งการหาด้วยสถิติแบบ odds ratio estimate และการหาสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน พบว่า เด็กนักเรียนที่มีภาวะซึมเศร้ามีแนวโน้มหรือมีความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายมากกว่าเด็กนักเรียนที่ไม่มีภาวะซึมเศร้าถึง 48 เท่า (Crude OR) ซึ่งถือว่ามี ความสัมพันธ์กันในระดับมาก แต่ผลการวิเคราะห์ที่ไม่ได้ ควบคุมปัจจัยกวนอื่นๆ ค่าที่ได้จึงอาจทำให้สูงมาก ซึ่ง การศึกษาความชุกของภาวะซึมเศร้าและปัจจัยที่ เกี่ยวข้องในเด็กนักเรียนของ Kaewpornasawan และ Tuntasood ในปี พ.ศ. 2555¹ พบว่า เด็กนักเรียนที่มี ความคิดฆ่าตัวตายมีความเสี่ยงต่อภาวะซึมเศร้า 14.9 เท่า (Crude OR) และเมื่อควบคุมปัจจัยอื่นๆ ที่อาจ รบกวน พบว่า นักเรียนที่มีความคิดฆ่าตัวตายมีความ เสี่ยงต่อภาวะซึมเศร่าลดลงเหลือ 5.9 เท่า (Adjusted OR) นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับผลการ ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่ผ่านมาของ Sukhawaha และ Arunpongpaial ในปี พ.ศ. 2560⁶ และการศึกษาในปี พ.ศ. 2561 ของ Polpipatpong และ คณะ¹⁷ ที่สรุปว่าภาวะซึมเศร้าและการมีเหตุการณ์ ความเครียดในชีวิตเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายที่ สำคัญในวัยรุ่น

ข้อจำกัดของการศึกษาในครั้งนี้ คือ เป็นการ ศึกษาจากเด็กนักเรียนที่กำลังศึกษาในโรงเรียน มัธยมศึกษาเพียงแห่งเดียวการอ้างอิงผลการวิจัยไปยัง เด็กนักเรียนทั่วประเทศอาจเป็นข้อจำกัด และเป็นการ ศึกษา ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ซึ่งความเสี่ยงต่อ การฆ่าตัวตายของเด็กนักเรียนอาจไม่ได้มีสาเหตุมาจาก ภาวะซึมเศร้าเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้เครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัยเป็นแบบประเมินตนเอง (self report measurement) ดังนั้นผลการคัดกรองและประเมินตัว เองอาจแตกต่างจากการให้ผู้เชี่ยวชาญทางสุขภาพจิต เป็นผู้ประเมิน

สรุป

ภาวะซึมเศร้าและความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย ของกลุ่มเด็กนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ศึกษาใน ครั้งนี้พบความชุกค่อนข้างสูง โดยเด็กนักเรียนที่มีภาวะ ซึมเศร่าจะมีความเสี่ยงต่อฆ่าตัวตายมากกว่าเด็กนักเรียน ที่ไม่มีภาวะซึมเศร่า ดังนั้นโรงเรียนมัธยมศึกษาควรมีการ พัฒนาระบบการดูแลเฝ้าระวังภาวะซึมเศร้าและความ เสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายในโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนเบื้องต้น ก่อนส่งต่อ หน่วยงานหรือบุคลากรเชี่ยวชาญด้านสุขภาพจิตและ จิตเวชเพื่อให้การบำบัดรักษาและดูแลต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้บริหารกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุขที่ให้ทุนสนับสนุนการศึกษาวิจัยใน ครั้งนี้ ตลอดจนผู้บริหารของโรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์ ที่สนับสนุนการทำวิจัย รวมทั้งขอขอบพระคุณผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งนี้ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการ เก็บข้อมูลวิจัยและกลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มเด็กนักเรียนที่ ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

เอกสารอ้างอิง

1. Kaewpornasawan T, Tuntasood B. The prevalence of depression in 2nd year high school students in Bangkok. Journal of the Psychiatric Association of Thailand 2012; 57: 395-402.
2. Bilsen J. Suicide and youth: risk factors. Front Psychiatry 2018; 9: 540.
3. Carballo JJ, Llorente C, Kehrmann L, Flamarique I, Zuddas A, Purper-Ouakil D, et al. Psychosocial risk factors for suicidality in children and adolescents. Eur Child Adolesc Psychiatry 2019; doi: 10.1007/s00787-018-01270-9. [Epub ahead of print]

4. Trangkasombat U, Likanapichitkul D. Depression in junior high school student in the Bangkok metropolis. *Journal of the Psychiatric Association of Thailand* 1996; 41: 162-73.
5. Piyasil W. Depression in adolescents. *Thai Journal of Pediatrics* 1999; 38: 27-33.
6. Sukhawaha S, Arunpongpaisal S. Risk factor and suicide theory associated with suicide in adolescents: A narrative reviews. *Journal of the Psychiatric Association of Thailand* 2017; 62: 359-78.
7. Lotrakul M, Sukanit P. *Psychiatry Ramathibodi*, 3rd ed. Bangkok: Department of Psychiatry, Ramathibodi Hospital, Mahidol University; 2012.
8. Sukanich P. Depression in children and adolescents. *Journal of the Psychiatric Association of Thailand* 1997; 42: 35-49.
9. Hawton K, van Heeringen K. Suicide. *Lancet* 2009; 373(9672): 1372-81.
10. The Royal College Pediatricians of Thailand, Child and Adolescent Psychiatric Society of Thailand, Child and Adolescent Mental Health Rajanagarindra Institute. *Clinical Practice Guideline for adolescents with depression*. Bangkok: Child and Adolescent Mental Health Rajanagarindra Institute; 2017.
11. Charan J, Biswas T. How to calculate sample size for different study designs in medical research? *Indian J Psychol Med* 2013; 35: 121-6.
12. Jiamjaroenkul J, Limsuwan N. Depression among junior high school students in muang district, Chiang Mai province. *Journal of the Psychiatric Association of Thailand* 2015; 60: 253-63. Thai.
13. Trangkasombat U, Likanapichitkul D. The Children's Depression Inventory as a screen for depression in Thai children. *J Med Assoc Thai* 1997; 80: 491-9.
14. Department of Mental Health. Children's Depression Inventory (CDI): Department of Mental Health; 2014 [2014 Aug 22: [Available from: <http://www.dmh.go.th/test/download/view.asp?id=19>].
15. Sukhawaha S, Arunpongpaisal S, Hurst C. Development and psychometric properties of the Suicidality of Adolescent Screening Scale (SASS) using multidimensional item response theory. *Psychiatry Res* 2016; 243: 431-8.
16. Rujiradarporn N. Depression in senior high school students of office of the basic education commission, Ministry of Education in Bangkok metropolis [dissertation]. Bangkok: Chulalongkorn University; 2008.
17. Polpipatpong S, Chaimongkol N, Vatanasin D. Suicidal ideation in adolescent and its associated factors. *The Journal of Faculty of Nursing Burapha University* 2018; 26: 40-9.
18. Peltzer K, Pengpid S. Suicidal ideation and associated factors among school-going adolescents in Thailand. *Int J Environ Res Public Health* 2012; 9: 462-73.